

Міністерство освіти і науки України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

Редакційна колегія:

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;
Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;
Пелех Ю.В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;
Вербець В.В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;
Mirosław Dymon Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;
Лісова С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;
Малафік І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;
Дем'янчук О.Н., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;
Потапчук Т.М., доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Шевчук С.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Крижановська Т.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Сверлюк Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Буцяк В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Радковська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Филипчук М.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федачко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Mirosław Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i>	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i>	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i>	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i>	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i>	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i>	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i>	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i>	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i>	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i>	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i>	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i>	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i>	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i>	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i>	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i>	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i>	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i>	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i>	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i>	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i>	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i>	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i>	320

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва	325
<i>Грабік Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів	329
<i>Гумінська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості	386
Про авторів	393

7. Особисті експедиційні записи Галини Островської.

8. Фольклористи Рівненщини / упоряд. Б. Столярчук. Рівне, 1996. 76 с.

Електронні ресурси:

9. URL: <http://sum.in.ua/> Дата звернення: 27.05.2017

10. URL: <http://ukr.ssr.com.ua/rovenska/kostopilskiy/ivanichi-kostopilskiy-rayon-rovenska-oblast> Дата звернення: 15.05.2017

УДК 378.147

Петричук О.В.

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СПЕЦИФІКАЦІЙ СТИЛЮ В МУЗИЦІ

Анотація. У пропонованій статті висвітлено культурні передумови формування музичного стилю. Робиться спроба осмислити музичну культуру різних епох як невіддільну складову історичного процесу. Зазначено, що поняття стилю як музично-естетичної категорії в теорії музикознавства має багатогранні тлумачення і навіть дотепер є дискусійним.

Ключові слова: стиль, музика, музично-стильові особливості, музична підготовка.

Аннотация. В предлагаемой статье рассматриваются культурные предпосылки формирования музыкального стиля. Делается попытка осмыслить музыкальную культуру разных эпох как неотъемлемую составляющую исторического процесса. Указано, что понятие стиля как музыкально-эстетической категории в теории музыковедения имеет многогранные толкования и даже до сих пор является дискуссионным.

Ключевые слова: стиль, музыка, музыкально-стилевые особенности, музыкальная подготовка.

Abstract. The proposed article highlights the cultural preconditions for the formation of musical style. An attempt is made to comprehend the musical culture of different eras as an integral part of the historical process. It is noted that the notion of style as a musical and aesthetic category in the theory of musicology has a multifaceted interpretation and even is still controversial.

Key words: style, music, musical-style features, musical preparation.

Постановка проблеми. У зв'язку з проблемними питаннями правильного та систематичного вектору формування музично-стильових уявлень в ретроспективному огляді науково-педагогічних праць, особливу увагу привертає проблема співвідношення раціонального та емоційного, аналітичного та інтуїтивного у змісті свідомості музиканта. Розгляд цієї проблеми є актуальним як з огляду її загальноісторичного значення в

музичній естетиці, так і в розв'язанні питань музичного виховання й розвитку особистості в системі загальної та професійної музичної освіти.

Музична педагогіка орієнтується на таку, абсолютно логічну з точки зору науки гносеологічну послідовність, що ставить мету – виховання цілісного, досконалого музиканта, який би органічно поєднував у собі як інтелектуальні, так і художні якості.

У той же час музично-педагогічна практика ставить нас перед суперечністю між достатньо розвинутими інтелектуальними та художньо-емоційними здібностями молодих музикантів (студентів), які не сприяють виникненню певної інтегративної якості. Людина, яка в повсякденному житті справляла враження глибоко мислячої та емоційно витонченої особистості, у виконанні музичних творів часто виглядає досить безпорадною. Причиною такого явища криється не тільки в недовіршеності виконавської майстерності, а передусім в нестачі музично-стильового бачення: цілісності мислення музикою як синтезу інтелектуального та емоційного, зокрема, чуття цілісності самої музики під час виконання (художньої, матеріально-звукової, композиційно-драматургічної тощо).

Метою статті є висвітлення категорії "стилю", спираючись на новітні наукові досягнення педагогіки та специфіку джазового виконавства.

Аналіз досліджень. Методологічною основою нашого дослідження є теорія музичних стилів С.Скребкова, Н.Горюхіної, М.Михайлова; інтонаційна теорія Б.Асаф'єва та теорія ладового ритму Б.Яворського, ритмічна та вокальна моторика Жак-Далькроза, Б.Теплова, які найближче підійшли до розуміння сутності феноменологічних особливостей (внутрішніх закономірностей) музики як "мови звуків" (Є.Назайкінський).

Виклад основного матеріалу. Пізнання та осмислення музичної культури невіддільне від історичного процесу зміни стилів. Музичне мистецтво – це процес, що історично розвивається, у ході якого на зміну одному стилю приходять інші, або з'являється й існує паралельно. Закономірності історичного розвитку мистецтва реалізуються як діалектична взаємодія художньої спадковості, традицій та новаторства.

Важливим та водночас складним завданням у підготовці майбутніх естрадних співаків є систематичне та послідовне розширення фонду історико-стильових знань. Усвідомлення студентами у процесі вивчення музичних творів, взаємозв'язків між попередніми та наступними етапами історичного розвитку музичної культури розширює межі стильового знання, сприяє досягненню узагальнено-стильових уявлень про еволюцію та становлення музичного мистецтва.

Проблема стильового навчання студентів є однією із складних у педагогіці, оскільки власне поняття стилю як музично-естетичної категорії в теорії музикознавства має багатогранні тлумачення і навіть дотепер є дискусійним.

У "Великому тлумачному словнику сучасної української мови"(2002) відображений універсальний характер цієї категорії. Її визначають як

сукупність ознак, які характеризують мистецтво певного часу та напряму, або індивідуальну манеру художника стосовно ідейного змісту й художньої форми; сукупність прийомів способу виконання чого-небудь на основі сукупності певних технічних прийомів; характерна манера поводитися говорити, одягатися та інше. [2, с.1195]

Поняття стилю не втрачає своєї багатозначності і тому недосягнута єдність поглядів на його тлумачення, хоча спільним є визнання стилю як категорії історичної.

Як мистецька категорія, "стиль" застосовується для характеристики епохи в розвитку мистецтва, різних художніх напрямів та індивідуальної манери митця. У формуванні стилю беруть участь соціальні й культурні передумови, пов'язані з уявленнями про природу мистецтва та його функції, що виражається у творчому методі й світогляді художника. Стильовому розвитку мистецтва з кожною новою історичною епохою відповідає все-ростаюче ускладнення, що проявляється у взаємодії місцевих, регіональних шкіл, художніх традицій тощо. Характерно, що стиль може існувати довше, аніж соціально-культурна ситуація, що його породила.

Феномен стилю належить до найскладніших явищ мистецтва, відносно якого в сучасній науці спостерігається певна суперечливість поглядів. Філософи, вчені, художники протягом багатьох століть намагались відповісти на питання щодо сутності стилю, природи його походження, закономірностей розвитку, принципів класифікації, структури тощо.

Етимологія слова "стиль" вказує на його зв'язок з інструментальним оснащенням людини Стародавньої Греції. Початкове значення грецького *stulos* – паличка письма – пізніше набуває таких значень, як почерк, манера, характер викладення. У словнику іншомовних слів "стиль" тлумачиться як спосіб, прийом, метод будь-якої роботи, діяльності [8]. У такому контексті "стиль" виступає як засіб зв'язку людини зі світом, форма виявлення її особистості.

Подібне розуміння стилю знаходить відбиття у висловлюваннях мислителів давніх часів і сучасності: "Стиль є обличчя душі" (Сенека). "Стиль – це людина" (Бюффон). "Становлення особистості визначається тим, як людина діє в реальному світі, у що вірить і що любить, становлення стилю є тим, ким людина себе виявляє" (В.Медушевський). Отже, поняття стилю завжди співвідноситься з людиною та її творіннями, воно не може бути віднесено, наприклад, до природи, оскільки стиль завжди пов'язаний з активним зовнішнім самовиявленням людини.

Культура людства виникла на самих ранніх стадіях розвитку суспільства і нерозривно пов'язана з її історією. Знання історії культури – це не лише освоєння художньої спадщини минулого й сучасності, а й збереження й примноження художніх цінностей. Історико-музичні знання формують розуміння культурного процесу, виховують усвідомлення особистістю причетності до свого народу, нації, людства: "Ми прагнемо

зрозуміти історію як певну цілісність, аби у такий спосіб зрозуміти самих себе. Історія для нас є спогадом, що даний не лише як знання, – ми живемо в ньому. Це – даний нам ґрунт, з якими, аби не зникнути, зберігаємо зв'язок і якому, відтак, завдячуємо своїм людським існуванням. Історико-музичний погляд створює конструкцію, яка визначає рушійні начала нашого розуміння людського існування" [13, с.184].

Чим глибша обізнаність особистості із світовою культурою, чим ширший її естетичний досвід, тим легше їй врахувати історично зумовлені особливості культурного розвитку і відчутти неповторну своєрідність кожної історичної епохи.

У формуванні стилю беруть участь соціальні та культурні передумови, пов'язані з уявленнями про природу мистецтва та його функції, що виражаються у творчому методі й світогляді митців. Поняття "стиль" застосовується для характеристики епохи в розвитку мистецтва, різних художніх течій і напрямків та індивідуальної манери митця. З кожною новою епохою відбувається ускладнення, що проявляється у взаємодії місцевих, регіональних шкіл, музично-художніх традицій. Характерно, що стиль може існувати довше, ніж соціально-культурна ситуація, що його породила.

У мистецтвознавстві розповсюджені поняття стилю жанру, стилю твору, стилю методу, стилю напряму, стилю епохи, стилю національного та ін. Коли ми говоримо про стиль твору, то ця приналежність визначається сумарним поєднанням усіх уживаних у цей період стилів, напрямів і течій.

У різні історичні періоди стиль специфічно відображається в окремих видах мистецтва, де в найбільшій мірі проявляє свої типові ознаки у взаємодії змісту та форми [7, с.383].

За С.Скребковим, стиль як "вищий вид художньої єдності"[7, с.10], є мовою, якою розмовляє епоха. Він виявляється в образному змісті твору в цілому, у творчих традиціях композитора, у його ставленні до життя, слухачів, виконавців. У категорії стилю найбільш повно відображається єдність безпосереднього й опосередкованого відображення світу.

У музиці "генокод" стилю складає інтонаційна ідея – думка колективної свідомості, яка втілена в образі і пов'язує усі сфери людської діяльності та художньої творчості у власному значенні, у змістовному плані співвідноситься з типом світовідчуття суспільства та індивідуума [5, с.100-101].

Мистецтвознавці визначають стиль як багаточасову структуру і виділяють такі його типи: "стадіальний стиль" або "стиль епохи", історичний, національний, стиль художніх напрямів, течій, шкіл, індивідуальний стиль, стиль творчого періоду, стиль твору.

"Стиль епохи" – найбільш широка стилістична спільність, яка виражає все стильове розмаїття художніх явищ даної епохи, навіть тоді, коли вони належать до стилістично протилежних художніх напрямів. Деякими дослідниками заперечуються існування у сучасному мистецтві

цього типу стилю, бо вбачають його лише на ранніх стадіях культурного розвитку. Але і в наш час, при всьому ускладненні художнього процесу, зростання його стилістичної своєрідності, не втрачається епохальна типологічна спільність мистецтва.

Для розкриття змісту категорії "стиль" ученим було важливо знайти його конкретно – життєві основи, враховуючи значення інтонаційно-слухового досвіду як необхідної передумови формування уявлень про стиль у суспільно-історичному та індивідуальному плані.

Б.Асаф'єв характеризував музику як інтонаційно-образне мислення – дійсність і думки про неї, що отримали вираз у звуках і стали інтонацією. Особливості мислення музично-образними уявленнями, що містяться в інтонаційному досвіді як результаті повторних музичних сприймань, і є характеристикою стилю [1].

У своїх працях Б.Асаф'єв виклав декілька інтерпретацій поняття "стиль": музично-інтонаційний почерк епохи, народу й індивідуального композиторського, який обумовлює характерні риси музики як живої мови; ознаки, за якими можна відрізнити твір одного композитора від іншого, або твір одного історичного періоду від іншого; чинник, який об'єднує в акті створення цілей і засобів виразності, ідею-концепцію та прийоми майстерності [1].

У Б.Яворського поняття стилю ототожнюється з поняттям музичного мислення. Стиль він трактував лише в історико-епохальному значенні, хоча не відкидав ролі індивідуальних стилів як виразу особливостей творчого мислення [12].

Тлумачення стилю як світоглядної категорії та системи музичного мислення можна знайти й у Л.Мазеля. Згідно з його формулюванням, музичний стиль є системою музичного мислення, яка виникла на конкретному історичному ґрунті й пов'язана з конкретним світоглядом [6].

Деякі науковці пов'язували поняття стилю та методу з духовними, ідеолого-естетичними світоглядними основами мистецтва. З цього приводу М.Каган вказує, що поняття творчий метод означає процес створення художніх цінностей, а поняття стилю відображає закономірності структури самих художніх творів, де творчий метод є системою принципів, керованих художнім освоєнням дійсності, а стиль виступає як визначена система форм [3, с.29-32].

На противагу Л.Мазелю та Б.Яворському, Ю.Тюлін визначає стиль не як систему музичного мислення, а як форму музичного відображення [105]. Натомість, з музичним мисленням науковець пов'язує не стиль – якість та особливості засобів виразності, притаманних даному твору, композитору, творчому напрямку, а творчий метод. Стиль проявляється в художній формі, яка організовує ці засоби, і тому він нерозривно пов'язаний зі змістом, який у них втілений.

А.Сохор зазначає, що досить часто стиль, метод, напрям мистецтва означає приблизно одне і те ж саме. Виходячи з діалектичного розуміння співвідношення змісту й форми, він здійснив спробу диференціювати ці поняття. До форми він відніс категорію стилю, до змісту – метод [9].

За найбільш розповсюдженими визначеннями метод – це спосіб художнього пізнання та відображення дійсності. Дійсність відображається як у змісті, так і у формі. Оскільки загальне в художній формі обіймається поняттям стиль, то вчений відносить поняття метод лише до загального в змісті творчості.

Таким чином, під поняттям "стилю" розуміється спільність стильових ознак у музичному творі, яка міститься в соціально-історичних умовах, світогляді та світовідчутті митців, в їх творчому методі, у загальних закономірностях музично-історичного процесу.

Для розуміння поняття стилю в музиці дуже важливо розрізнити два класи елементів і структур музичної форми – засобів музичної мови та засобів музичної виразності. У музикознавчій літературі ці поняття часто ідентифікуються, їх різниця є відносною. Приблизними орієнтирами для диференціації цих понять С.Шип визначає: "... елементи й структури форми, що є спільними для низки музичних творів, швидше за все мають мовний сенс і менш за визначене та яскраве образне значення порівняно з особливими й унікальними рисами форми" [11, с.319].

Отже, музичний стиль, за С.Шипом, – "система єдності формальних засобів і творчих прийомів, що природно виникають на основі певних потреб художньо-образного вираження" [11, с.323]. Стилі існують у вигляді чуттєвих уявлень та визначених понять про єдність засобів, прийомів і художнього змісту.

Поділ на історичні та національні стилі відбувся в епоху Просвітництва. Орієнтиром у становленні буття історичного стилю є хронологічні рамки його появи.

С.Шип розподіляє стилі на історичні, персональні, стилі музичних творів та етнічні стилі. "Етнічні стилі – це художні системи, зумовлені етнічними спільностями: расами, націями, народностями, племенами" [11, с.321]. Етнічні стилі (слов'янський, романський, германський, афро-американський) поділяються на національні (слов'янський – на український, російський, польський; афро-американський – на африканський, кубинський, американський).

Етнічні стилі найяскравіше проявляються у фольклорі. Саме в кінці ХІХ та першій чверті ХХ століття "суспільним слухом були визначені різні види європейського та американського фольклору", які століттями приховувались у глибинних пластах суспільства. Вже в першій чверті ХХ століття вони привертали до себе увагу композиторів професійної європейської школи. Яскравим прикладом є англійський сільський фольклор, який розкрив видатний дослідник Сесил Шарп. Він виявив фольклор шекспірівської

епохи не тільки на Британських островах, але на відірваних від "великого світу" гірських місцевостях американського Півдня. Завданням нового часу було відстояти чистоту цього фольклору, який сформувався в репертуарі легкої жанрової естради та мюзік-холлу. В дійсності, сільський фольклор та масова популярна пісня мали спільне коріння. Натомість, вже у XIX ст. ці жанри різко відмежувались один від одного. Показовим у цьому відношенні є ставлення видатного англійського композитора кінця минулого століття Г.Паррі до так званих "грубих пісень" неосвіченої міської бідноти, який висловився на честь заснування Спілки народної пісні в Англії.

Отже, розкриття своєрідності художніх принципів музичних стилів поліжанрового кола, способів їх функціонування в культурі сьогодення є умовою осягнення суті характерного сучасному мистецтву стильового синтезу, який базується на принципово новому ставленні до традицій, пов'язаних з їх сприйняттям та інтерпретацією.

Список використаних джерел

1. Асаф'єв Б.В. Музыкальная форма как процесс. – Л.: Музыка, 1971. – 376 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К., Ірпін': ВТВ Перун, 2002. – 1440с.
3. Каган М.С. Музыка в мире искусств // Советская музыка. – 1987. – № 1.
4. Конен В. Пути американской музыки. Изд. 3-е, Советский композитор, М., 1977. – 446с.
5. Мадышева Т.П. Співак і мова. – Харків.: Штрих.- 2002.- 159с.
6. Мазель Л.А. Проблемы анализа музыки. – М.: Сов. композитор, 1991. – 374с.
7. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. – М.: Музыка, 1973. – 448 с.
8. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. – К.: УРЕ, 1977. – С.638.
9. Сохор А. Вопросы социологии и эстетики музыки: В. 3т.- Т.1. – М.: Сов. композитор, 1981. – 196 с.
10. Тюлин Ю. Учение о музыкальной фактуре и мелодической фигурации: Мелодическая фигурация. – М.: Музыка, 1977. – 382с.
11. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю: Навч.посібник. – К.: Заповіт, 1988. – 368с.
12. Яворский Б.П. Сюиты Баха для клавира. – М.: Сов. комп., 1947. – 59с.
13. Ясперс К. Про сенс історії // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія. Навч. посібник / Упорядники В.В.Лях. – К.: Ваклер, 1996. – 428с.

Наукове видання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальні за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович
Шевчук Степан Іванович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.
Видавництво «Волинські обереги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».